

3 maart 2019

Thema 2019: Bescherm de natuur in je buurt
Soort van de maand maart: pinksterbloem

In 2019 is het jaarthema Bescherm de natuur in je buurt. Bij buurt denken we al gauw aan een tuin, maar stadsbewoners hebben vaak geen eigen tuin. Mensen zonder tuin kunnen iets doen met een balkon, geveltuin, boomspiegel of gemeentegroen. En bij beschermen van de natuur kun je ook denken aan de keuzes die je maakt als persoon, bij het kopen van voedsel, verzorgingsproducten en voor de aankleding en inrichting van je huis.

Kies bijvoorbeeld biologisch voedsel om de omslag naar natuurinclusieve landbouw te steunen. Bij de soort van de maand komen ook tips voor het beschermen van deze soort.



Pinksterbloem, Anna Kreffer



Pinksterbloem, Anna Kreffer

Als je dus een pinksterbloem ziet meld dit via afdelingdelfland@knnv.nl
of via [KLIK HIER](#)

Kijk uit naar de pinksterbloem. De top van de bloeitijd valt gewoonlijk in april, maar dit jaar begint uitzonderlijk en de eerste waarnemingen van bloeiende pinksterbloemen zijn al gedaan. We zijn benieuwd of de vroege warme dagen van invloed zijn.

Eigen ervaring

Het grasveld op mijn amateurtuin (voorheen volkstuint) is al lang geen gazon meer. De kinderen spelen er niet meer, dus dat grote oppervlak was niet langer nodig. Ik begon met minder maaien en maaien in gedeelten. Wat een verrassing dat zich al snel allerlei bloemplanten vestigden. Ereprijs, havikskruid en na een paar jaar ook een pinksterbloem. Het jaar daarop al wat meer en de bekroning was wel de vondst van de pinksterbloemlangsprietmot op een van de bloemen. Deze prachtige nachtvlinders die ook overdag vliegen leggen eitjes op de pinksterbloem, de rupsen eten van het zaad.

Herkennen

De pinksterbloem (*Cardamine pratensis*) behoort tot de familie van kruisbloemigen – die bloemen hebben met vier, in een kruis geplaatste, kroonbladeren - en is één van de soorten veldkers. Het is een overblijvende plant die groeit uit een rozet. De rozetbladeren zijn gesteeld, rond- tot eivormig geveerd met een wat groter topblad. De stengelbladen zien er anders uit, hebben een kortere of geen steel en hele smalle blaadjes, die in vier tot zeven paren staan, ook met een eindblaadje. De plant heeft een rechtopgaande, holle stengel en een hoogte van 15 tot 50 cm.

De bloemen staan in trossen, de kleur is meestal lila, maar kan ook wit, roze of meer paars zijn. De vier kroonblaadjes staan los en zijn tot 1,8 cm groot. Er zijn zes meeldraden, met gele helmknoppen en een stamper. De kelkblaadjes zijn kleiner en onderaan vergroeid. De zaden liggen in hauwen, doosvruchten, die 2 tot 5,5 cm lang en 1 tot 1,5 mm breed zijn. Eenmaal rijp springen de kleppen open en schieten de zaden ver weg. De bloeitijd is van april tot juni, met Pinksteren zijn ze al uitgebloeid.

Voorkomen

Pinksterbloem groeit op alle grondsoorten, maar het liefst op vochtige, wat voedselrijke, weinig bemeste grond. Het is nog steeds een algemene soort, maar gaat wel achteruit. Het was een typische weidebloem, door ontwatering en bemesting van weidegronden komt ze helaas veel minder voor.

In heel natte gebieden, waar zaad onder water weinig kans heeft op ontkiemen, kunnen de bladeren zijblaadjes vormen. De steeltjes daarvan vormen al wortels als ze aan de moederplant vastzitten en kunnen makkelijk afbreken om zo een nieuwe plant te vormen. Van regen houden de bloemen niet, dan sluiten ze en buigen zich naar beneden. Ook in de nacht sluiten de bloemen zich.

Ecologie

De bloemen lokken veel insecten. De pinksterbloem is waardplant voor dagvlinders als oranjetipje (de rups eet van de zaadjes), klein koolwitje, klein geaderd witje en nachtvlinders als volgeling, koolmotje en al genoemde pinksterbloemlangsprietmot. Verder levert de plant nectar en stuifmeel aan tal van bloembezoekers als hommels en zweefvliegen. Ook een kleine, zwarte snuitkever, de *Ceutorhynchus contractus* komt voor op de pinksterbloem en er zijn vaak klodders schuim op te vinden waarin de larven van schuimcicades leven.

Bedreiging

Ontwatering en bemesting of stikstofdepositie hebben in weilanden de pinksterbloem terug gedrongen. Te vroeg maaien, dus voor de zaadzetting helpt ook niet. Niet alleen de plant zelf ook rupsen van vlinders als oranjetipje en de langsprietmot hebben de zaden nodig om groot te worden.

Bescherming

Ga eens na of het gras in je eigen tuin of de berm langs de slootkant anders beheert kan worden. Voor pinksterbloemen maaien na half juni. Maai minder of in gedeeltes en voer het maaisel af zodat de grond voedselarmer kan worden. Staan er al leuke bloemplanten, laat het maaisel dan een paar dagen liggen zodat zaden eruit kunnen zakken.

Naamgeving

De naam pinksterbloem heeft niet te maken met Pinksteren, dan is ze vaak al helemaal uitgebloeid. Waarschijnlijk is de naam gegeven omdat op dezelfde tijd de pinken, jonge kalfjes, weer naar buiten mogen. Volksnamen als kievitsbloem en koekoeksbloem wijzen erop dat de bloeitijd samen valt met de terugkeer van de vogels in de lente. Koekoeks-bloem kan ook vanwege het 'koekoeksspog', schuim van de schuimcicade, die veel op deze planten te vinden is.